

Vergaderjaar 2000–2001

21 501-07

Ecofin-Raad

23 490

Ontwerpbesluiten Unie-Verdrag

Nr. 302

BRIEF VAN DE MINISTER VAN JUSTITIE

Aan de Voorzitter van de Tweede Kamer der Staten-Generaal

Den Haag, 3 november 2000

Op 12 oktober jl. hebben de Staatssecretaris van Financiën en ik overleg gevoerd met de algemene commissie voor Europese Zaken en de vaste commissies voor Financiën respectievelijk Justitie ter voorbereiding van de Jumbo-Raad. Tijdens dit overleg heb ik de Kamer toegezegd haar nader te zullen informeren over de vraag of het verschoningsrecht van advocaten voldoende gewaarborgd is in het huidige voorstel tot aanpassing van de Richtlijn witwassen. Zeer recent, bij brief van 20 oktober 2000 (kenmerk 5059330/800), heb ik de Kamer reeds over dit punt ingelicht, mede naar aanleiding van brieven die de Nederlandse Orde van Advocaten aan de vaste commissie voor Justitie had gericht. Hieronder zal ik een en ander nogmaals uiteen zetten en, voor zover nodig, trachten te verhelderen.

Procedure

De Tweede Kamer is eerder op de bij instrumenten onder de Eerste Pijler van de Europese Unie gebruikelijke wijze over het voorstel geïnformeerd. Ik wijs in het bijzonder op het BNC-fiche (Kamerstukken II 1999/2000, 22 112, nr. 140) en op de informatie die de Kamer heeft ontvangen omtrent de Ecofin-raad van 17 juli en 29 september 2000 (Kamerstukken 1999/2000, 21 501-07, nrs. 289, 290 en 295). In het algemeen overleg ter voorbereiding op laatstgenoemde raad is de Minister van Financiën tamelijk uitvoerig ingegaan op de kwestie van het verschoningsrecht van advocaten (Kamerstukken II 2000/01, 21 501-07, nr. 299). Hij heeft daar aangegeven welk standpunt hij namens Nederland hieromtrent zou innemen. Dit standpunt was ook reeds neergelegd in de brief van de Minister van Financiën van 13 september 2000, die naar aanleiding van een verzoek van het lid de heer O. P. G. Vos aan de Kamer was gezonden (Kamerstukken 1999/2000, 21 501-07, nr. 294). Het politiek akkoord zoals dat uiteindelijk op dit punt tot stand is gekomen (zie hieronder), is naar mijn mening geheel in lijn met het door ons ingenomen standpunt.

Het akkoord over de richtlijn

In de Ecofin-raad op 29 september jl. is een politiek akkoord bereikt over de aanpassing van de Richtlijn witwassen. De Raad heeft formeel nog geen gemeenschappelijk standpunt vastgesteld. Het Europees Parlement krijgt nog de gelegenheid zich in tweede lezing over het voorstel uit te spreken.

Het akkoord houdt op het punt van de meldplicht van advocaten in dat advocaten (en de hier verder buiten beschouwing blijvende notarissen) in financiële en onroerend-goedzaken de plicht krijgen om verdenkingen van witwassen bij de opsporingsautoriteiten te melden. Meer in het bijzonder geldt deze meldplicht wanneer ze:

- a. namens of ten behoeve van een cliënt optreden in een financiële of onroerend-goedtransactie; of
- b. een cliënt «bijstaan» in de planning of uitvoering van bepaalde, met zoveel woorden in de richtlijn aangewezen financiële transacties.

Onder «bijstand» moet in het bijzonder worden begrepen het geven van juridisch advies omtrent de bedoelde transacties. Hierbij moet bijvoorbeeld worden gedacht aan het adviseren over het beheren van gelden of over het oprichten of besturen van vennootschappen.

Tegenover deze meldplicht biedt de richtlijn de lidstaten de mogelijkheid om in hun wetgeving voor bepaalde beroepsgroepen – waarbij in het bijzonder is gedacht aan de advocaten – te voorzien in een uitzondering op de meldplicht voor bepaalde gevallen. Hierbij gaat het om gevallen waarin de advocaat een cliënt bijstaat voor, tijdens en na een juridische procedure. In die gevallen prevaleert dus – zo de nationale wetgever dat bepaalt – het verschoningsrecht boven de meldplicht en behoeft de advocaat justitie niets te melden over eventuele witwasactiviteiten van zijn cliënt.

De uitzondering moet niet te eng worden opgevat: ze omvat blijkens de tekst van het politiek akkoord ook het zekerstellen van de rechtspositie van de cliënt en ook de advisering teneinde een procedure te voorkomen. De hier beschreven uitzonderingsmogelijkheid is in het voorstel opgenomen teneinde te waarborgen dat de advocaat zijn kerntaak – het verlenen van rechtsbijstand – goed kan blijven uitoefenen. De regering is voornemens om bij de implementatie van de richtlijn van deze mogelijkheid gebruik te maken.

Per saldo – rekening houdend enerzijds met de geformuleerde meldplicht en anderzijds met de daarop te maken uitzondering – zal de meldplicht voor advocaten betrekking hebben op activiteiten die niet typisch «des advocaats» zijn: het actief verrichten van bepaalde transacties en juridische advisering zonder enig verband met het optreden in rechte. Dit soort activiteiten wordt ook verricht door bijvoorbeeld accountants of juridische adviseurs die geen advocaat zijn.

Waardering

De voorgestelde meldplicht voor advocaten en notarissen is welomlijnd en beperkt tot een aantal activiteiten op financieel en onroerend-goedterrein. Het betreft hier activiteiten die niet typisch «des advocaats» zijn. Ik ben van oordeel dat met dit akkoord een goede balans is gevonden. Een balans tussen enerzijds het verschoningsrecht van de advocaat bij het uitvoeren van zijn eigenlijke taak, het verlenen van rechtsbijstand, en anderzijds de maatschappelijke verantwoordelijkheid die ook de advocaat naar mijn mening heeft om vermoedens van ernstige criminaliteit te melden wanneer hij zich bezighoudt met activiteiten die niet kenmerkend zijn voor de advocatuur.

Implementatie

Zodra de richtlijn tot stand is gekomen, zal begonnen worden met de voorbereiding van een wetsvoorstel ter implementatie van de richtlijn. Bij die voorbereiding zullen de beroepsgroepen die het aangaat, opnieuw worden geconsulteerd. Vervolgens zal in het kader van de behandeling van het wetsvoorstel met het parlement van gedachten kunnen worden gewisseld over de precieze vormgeving van de meldplicht, voor zover de richtlijn de nationale wetgevers daarvoor ruimte geeft. In dit verband is ook van belang op te merken dat wij in Nederland een systeem van – bij ministeriële regeling vast te stellen – meldindicatoren kennen. Deze indicatoren geven als het ware handen en voeten aan de meldplicht. Zij komen tot stand in nauw overleg met de betrokken beroepsgroep. Uiteraard zullen wij bij de implementatie van de richtlijn en de uitwerking in indicatoren ook de advocatuur nauw betrekken teneinde voor de advocatuur de meldplicht tot een werkbaar instrument te maken. Dit laatste is zowel in het belang van de beroepsgroep als in het belang van de voor de witwasbestrijding verantwoordelijke overheid.

De Minister van Justitie,
A. H. Korthals